

MOBILE SPRACHSTAD
MOBILE LANGUAGE VILLAGE
VILLAGE EN VOYAGE

De foto's bij dit artikel zijn gemaakt door Marenka Egtberts.

Het Mobiele Taaldorp

Het Taaldorp is inmiddels een bekend verschijnsel in het talenonderwijs: op verschillende scholen is het zelfs een regelmatig terugkerende happening. Wat opvalt is dat het Taaldorp meestal wordt ingezet als toetsmiddel van vooral de gespreksvaardigheid. Ook in publicaties komt het concept taaldorp vooral als toetsmiddel aan de orde voor één of meer vaardigheden van de Basisvorming. Slechts incidenteel wordt gesproken over Taaldorp als oefenvorm. Het concept kan echter veel breder ingezet worden in alle lagen van het Moderne Vreemde Talenonderwijs. In onderstaand artikel kunt u lezen hoe de Educatieve Faculteit Amsterdam (Efa) dit aanpakt.

Marenka Egtberts

Mobiel Taaldorp is een leerpraktijk voor het oefenen en beoordelen van gespreksvaardigheid in een vreemde taal. De leerpraktijk wordt al sinds 1998 door tweedejaars studenten Talen van de Educatieve Faculteit Amsterdam (Efa) uitgevoerd. Studenten ontwerpen authentieke situaties zoals iets bestellen en eten in een restaurant, boodschappen doen in de supermarkt,

inlichtingen vragen bij een toeristische informatie-dienst. Het oefenmateriaal wordt niet alleen op papier, maar ook digitaal gemaakt: de studenten maken met behulp van het programma Mediator een oefen-cd waarop ze teksten inspreken. De leerling kan deze teksten beluisteren en kan ook zelf teksten inspreken en weer terugluisteren. Door een cd-rom te produceren leren de studenten naast samenwerken ook digitale vakdidactic. Welke stimuli en welke hulp gaan we bieden?

Wanneer zou er behoefte aan hulp zijn? Welke differentiatie-mogelijkheden gaan we benutten? En nog veel meer. (Voor een bespreking zie pagina 26.)

Uitvoering op scholen

De leerpraktijk wordt afgesloten door het Mobiel Taaldorp ook echt uit te voeren op een school. De studenten gaan dan met decors en allerlei attributen naar de school, bouwen in de aula of in het gymnastieklokaal een taaldorp op en vervolgens worden de leerlingen van de school het taaldorp ingestuurd met opdrachten: bestel een maaltijd in het restaurant en reken af, doe boodschappen in de supermarkt en vraag inlichtingen bij het toeristenbureau. De studenten fungeren in deze situaties als 'native speakers': zij zijn dus de ober, de verkoper en de receptionist en spreken alleen Duits, Engels of Frans. Zij geven de leerlingen ook feedback op hun taaluitingen. Zo leren toekomstige talendocenten hoe ze actief talenonderwijs kunnen geven en de gespreksvaardigheid kunnen bevorderen. Bovendien helpen ze docenten in het voortgezet onderwijs bij de uitvoering van het Taaldorp.

Aan een taaldorp ligt het basisprincipe *simulatie* ten grondslag. Door nu juist de simulaties uit te breiden, enerzijds met behulp van attributen en decormateriaal, anderzijds door digitale vormgeving, kunnen leerlingen zowel in groepsverband als individueel aan de slag. En dat op een zeer intensieve manier: allen zijn tegelijk bezig. Taaldorp omvat meer dan een dorp alleen: het basisprincipe is een kader voor rollenspelen. Het kan dus net zo goed een kantoorgebouw zijn, een callcenter of een ziekenhuis. Hiernaast is het voorbeeld 'aankomst bij de receptie van een camping' uitgewerkt

Het Taaldorp beperkt zich doelbewust tot de gespreksvaardigheid omdat juist die vaardigheid moeilijk en arbeidsintensief is in de dagelijkse onderwijspraktijk. De overige vaardigheden kunnen gemakkelijk geoefend en getoetst worden.

Oefenen

Het Taaldorp is niet alleen een handige toetsvorm maar juist ook zeer geschikt als oefenvorm. Het oefenmateriaal in dialogovorm wordt zowel in de digitale versie als in de papieren versie op twee niveaus aangeboden: beginners en enigszins gevorderden, volgens het European Framework A1 en A2/B1. Enkele voorbeelden voor de differentiatie in niveau zijn: lengte van de zinnen, moeilijkheidsgraad van de constructies, frequentie van woorden, stimuli in de moedertaal of de vreemde taal, directe reden of indirecte reden.

Situatie

Je bent eergisteren met je ouders en je zus op Camping du Lac in Frankrijk vlak bij Annecy aangekomen. Eigenlijk verveel je je een beetje. Je houdt het voor gezien wat je zus betreft want die heeft inmiddels een vriendinnetje gevonden. Je gaat naar de receptie van de camping om te kijken wat er te doen valt de komende dagen.

Niveau 1

Bij de receptie ontmoet je een jongen van jouw leeftijd; hij staat ook bij de balie te wachten want het is er druk. Hieronder een deel van het gesprekje.

Salut, moi je suis Robert et toi?

Groet en stel jezelf voor.

Tu t' amuses bien ici?

Gaat wel, maar het is wat saai

Oui, mais on organise pas mal de choses ici. Tu aimes le foot ?

Ik voetbal graag.

Moi aussi je joue au foot. Il y a un match aujourd' hui. Etc.

Mogelijke antwoorden:

Salut, moi je suis Robert et toi?

Salut moi je suis ...

Tu t' amuses bien ici?

Ça va mais je m' ennuie un peu.

Oui, mais on organise pas mal de choses ici. Tu aimes le foot?

J' aime beaucoup le foot.

Moi aussi je joue au foot. Il y a un match aujourd' hui. Etc.

Niveau 2

Bij de receptie begroet je de baliemedewerker en vraag je wat er te doen is op de camping op het gebied van sport.

Beaucoup! Quelles sortes de sport aimes-tu?

Zeg dat je vooral van teamsport houdt maar ook wel van watersport.

Ici on a maintenant plusieurs équipes pour le foot mais aussi pour le volley. Il y a aussi une piscine olympique. Samedi il y aura une compétition de natation.

Zeg dat het vandaag donderdag is en dat je dan nog even kunt trainen.

Bien, vous pouvez vous inscrire ici: quelles sont vos coordonnées? Vraag wat hij daarmee bedoelt. Etc.

Mogelijke antwoorden (suggesties zijn welkom):

Bonjour monsieur. Est-ce qu' il y a des activités sportives ici?

Beaucoup! Quelles sortes de sport aimes-tu?

Moi, je préfère les sports d' équipe mais aussi les sports nautiques.

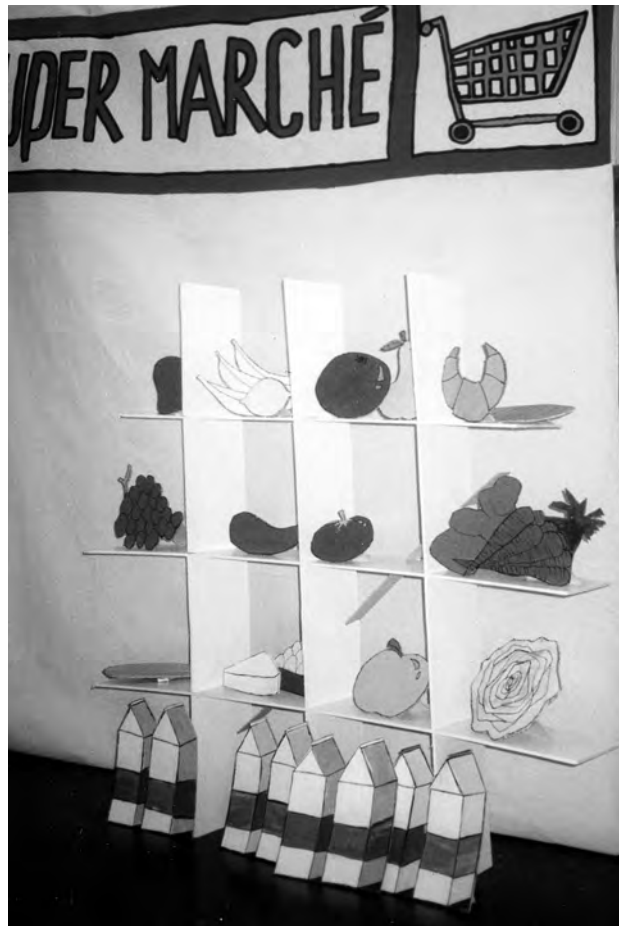
Ici on a maintenant plusieurs équipes pour le foot mais aussi pour le volley. Il y a aussi une piscine olympique. Samedi il y aura une compétition de natation.

Aujourd' hui nous sommes jeudi donc je peux m' entraîner un peu.

Bien, vous pouvez vous inscrire ici: quelles sont vos coordonnées?

Pardon, je ne comprends pas. Etc.

Voorbeeld van een oefendialoog zoals de 2de-jaars studenten van de Efa die ontworpen hebben.

In principe wordt het oefenmateriaal leergang-onafhankelijk gemaakt: de studenten bestuderen in de meest gebruikte leergangen de taalhandelingen en de bijbehorende taalmiddelen en ontwerpen niet al te specifieke dialogen.

De leerders kunnen met behulp van het cd-rom materiaal zelfstandig oefenen. Zij kunnen op hun eigen niveau aan het werk en zelf hun tempo bepalen, dus ook oefenen in aansluiting op hun eigen leerstijl. Zij kunnen kiezen hoeveel hulp ze willen en hoe vaak zij zelf willen inspreken en zich zelf controleren. Uiteraard is het niet de bedoeling dat de leerders de dialogen op de cd-rom uit het hoofd gaan leren! In de gesimuleerde authentieke situaties van het taaldorp is dat een weinig effectieve strategie.

Intensiteit

Belangrijk bij de uitvoering van het Taaldorp is dat alle leerlingen van een klas tegelijk bezig zijn. Geen wachtende rijen maar groepjes leerlingen die ook onderling met elkaar in de vreemde taal communiceren omdat zij allen een rol spelen, bijvoorbeeld een gezin, pa, ma en

kinderen of een groepje vrienden samen of een aantal collega's van kantoor. In principe worden vijf à zes situaties tegelijkertijd aangeboden en stappen de leerlingen allemaal naar binnen. Juist door hun rol durven de leerlingen meer want niet zij maar de 'spelers' maken fouten. Deze rolbezetting stimuleert ook de inzet van strategieën: ze vragen elkaar makkelijk om hulp of denken min of meer hardop. En het allerbelangrijkste: zij vinden het leuk. Als iedereen door elkaar praat (wat toch authentiek is!) dan hoor je de fouten niet zo erg en durf je veel meer.

De studenten leren tegelijkertijd als 'near native speaker' te fungeren en hun gesprekspartners tot communiceren uit te nodigen want het gaat er natuurlijk om dat vooral de leerder spreekt en niet de aangever. Ook moeten zij zich zo op meer dan één leerling tegelijkertijd concentreren.

Tijdens een van de uitvoeringen op een school voor voortgezet onderwijs in Amsterdam zei een van de leerlingen aan het einde: 'Wat vermoeiend om echt Frans te spreken zo lang achter elkaar!' en meteen daarop: 'Komen jullie volgende week weer? Ik vind het zo wel leuk.'

Feedback

Om het spreken te stimuleren bij een uitvoering van het taaldorp is het van groot belang dat er positieve feedback gegeven wordt: beslist niet onmiddellijk de fouten verbeteren maar liever de goede versie duidelijk aangeven (laten horen door te herhalen) zonder het verloop van het gesprek te verstoren. Bij de digitale versie zal bij het ontwerpen goed nagedacht moeten worden wat gewenste hulp zou kunnen zijn en hoe die aangeboden moet worden. Er is sprake van een andere vorm van interactie dan bij werkelijke dialogen.

Na afloop van een oefening of oefenronde kan in de vorm van een nabespreking hetzij individueel hetzij gezamenlijk aandacht aan knelpunten geschonken worden. De leerlingen kunnen zelf hun verbeteringen uitwerken om hun eigen knelpunten de volgende keer wel goed te kunnen hanteren. Dus goede korte zinnen of stukken zin er inslijpen door er nog eens op terug te komen.

Toetsen

Bij de uitvoeringen wordt aan de studenten gevraagd de leerders te beoordelen. Daartoe ontwikkelen zij zelf

een beoordelingsformulier en de praktijk leert hen onmiddellijk dat dit eenvoudig en dus duidelijk moet zijn zowel naar de leerder toe als naar de beoordelaar (zie voor ideeën over beoordeling het proefschrift over gespreksvaardigheid van Ingrid Wijgh¹). Ook hier is van belang dat er aan de hand van het beoordelingsformulier goede feedback gegeven kan worden bij de nabespreking.

Tenslotte

De EFA heeft sinds het schooljaar 1998-99 het eerste taaldorp ontwikkeld en elk jaar een nieuw en anders... Er is kortom veel.

Een suggestie: waarom gaat u uw eigen taaldorp of simulatiekader niet maken? Het basismateriaal is voor iedereen toegankelijk... en het is heel leuk om te doen. Waarom maken de leerlingen het niet zelf? Zo kan een ieder creatief aan zijn eigen competenties werken. ■

<m.a.egtberts@efa.nl>

Ingrid Wijgh: Gespreksvaardigheid in de vreemde taal: begripsbepaling en toetsing, isbn 90-71282-41-4 Utrecht, IVLOS-reeks

Situation:			
Date:			
Nom:	Insuffisant	Suffisant	Excellent
Classe:			
Interaction			
Moyens linguistiques:			
Grammaire			
Vocabulaire			
Style			
Prononciation:			
Voyelles			
Consonnes			
Autre chose...			
Stratégies compensatoires			
Remarques/évaluation finale:			

Voorbeeld van een beoordelingsblad zoals studenten dat gemaakt hebben

Educatieve Faculteit Amsterdam

Omdat de Efa leraren opleidt voor het vo, het vmbo en het bve-veld richten de activiteiten zich vooral daarop. Maar dergelijk oefen- en toetsmateriaal kan voor elke doelgroep en voor elk niveau worden gemaakt. Om financiële redenen is er nog geen digitale toets ontwikkeld. Het Cito heeft inmiddels een digitale toets voor het vmbo gemaakt.

Ter gelegenheid van de Dag van de Talen 29 september 2001 heeft de Efa een Taalwerkplaats uitgevoerd op het Nederlands Luchtvaart College in Hoofddorp. Bij die gelegenheid is het *Taalportfolio voor het Bve* overhandigd. Voor het handelingsdeel in de Tweede Fase en het Studiehuis kan simulatiemateriaal zinvol zijn. De Efa heeft een verzoek gekregen iets dergelijks te ontwerpen.

Tijdens het Talenfestival op 15 december 2001 in Scheveningen ter afsluiting van het Jaar van de Talen heeft het Mobiele Taaldorp van de Efa het Europese Label voor innovatief onderwijs toegekend gekregen. Voor meer informatie: <www.talenprijs.com/>, <www.jaarvandetalen.nl>, <www.efa.nl>, <www.efa.nl/onderwijs/2000/lp/lpn/taaldorp/start.htm>.